



Complexnummer: 520110

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Brink

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

520111, 520112, 520113, 520114

Woonplaats

Zeist

Gemeente

Zeist

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

Utrechtseweg 82, 3702 AD te Zeist

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), TUIN- EN PARKAANLEG (2), BOERDERIJ (3), TOEGANGSHEK 2X (4). Binnen de bebouwde kom van Zeist, aan de Utrechtseweg, ligt de 19de eeuwse buitenplaats De Brink, thans in gebruik als kantoor. Reeds voor de huidige bebouwing was er op het terrein van deze buitenplaats sprake van een hofstede met de naam "Den Brink", verwijzend naar de aangrenzende dorpsbrink, maar over deze voorloper van het huidige pand is niets bekend. De geschiedenis van het huidige complex gaat terug tot 1856, getuige de gedenksteen in de achtergevel van het pand ter herinnering aan de eerste steenlegging door de dochter van opdrachtgever Jhr. Willem Karel Huydecoper op 24 mei 1856. De Brink is een karakteristiek, witgepleisterd landhuis in neoclassicistische stijl, centraal en iets verhoogd gelegen in een landschapspark dat vermoedelijk kort na de voltooiing van het huis werd aangelegd. De voorzijde van het huis is niet, zoals de meeste landhuizen langs de lustwarande, op de Utrechtseweg geprojecteerd, maar op een kleine driehoekige dorpsbrink ten zuidwesten daarvan en op de daar tegenover (aan de overzijde van de Utrechtseweg) gelegen buitenplaats Schaerweijde. Mede door de verhoogde ligging is het huis vanaf de Utrechtseweg wel goed zichtbaar. De landschappelijke tuin- en parkaanleg rond het huis is sterk geaccidenteerd en wordt gekenmerkt door open en gesloten partijen van uitgestrekte gazons omzoomd door lage heester groepen, boomgroepen en parkbos. Deze boom-, en heestergroepen vormen de coulissen voor de vrije zichten vanaf de voor- en achterzijde van het huis en onttrekken daarbij de zijgevels van het pand grotendeels aan het zicht. Ten westen van het huis bevindt zich een verdiept aangelegde, landschappelijke slingervijver, welke een zorgvuldig geconcipeerde overgang vormt naar het westelijk gelegen parkbos. Ten zuiden van het huis eveneens parkbos. De wandelingen die het park doorsnijden bieden mooie doorzichten richting huis, vijver en een in het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



uiterste westen van het terrein gelegen weide. Het oorspronkelijke, uitgestrekte gezicht vanuit het huis op de daarachter gelegen weiden is dichtgeplant, op de voormalige weidegrond bevindt zich tegenwoordig een woonwijk.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. In het noordoosten wordt het terrein vanaf de noordelijke punt van de brink tot aan de perceelsscheiding met "Bartimeus" begrensd door de Utrechtseweg. De brink valt in zijn geheel binnen het te begrenzen gebied. Ten zuidoosten loopt de grens van de Utrechtseweg langs de perceelsscheiding met "Bartimeus" en zodoende langs de noordwestelijke zijde van het voormalig koetshuis tot aan een sloot, die de natuurlijke zuidgrens van het terrein vormt. Het koetshuis is thans eigendom van "Bartimeus" en voor bescherming van ondergeschikt belang vanwege de ingrijpende wijzigingen die het heeft ondergaan. De zuidgrens wordt gevormd door eerdergenoemde sloot tot voorbij het meest oostelijke van twee ten westen van het huis gelegen weilanden en vandaar recht omhoog langs de oostkant van het hoenderhok (behorende tot de kinderboerderij) tot aan de Kroostweg. Vandaar wordt de grens tot aan de zuidwestelijke punt van de brinkruimte gevormd door de Kroostweg en loopt vandaar langs de westzijde van de brink omhoog naar de Utrechtseweg.

De parkeerplaats ten oosten van het hoofdgebouw (perceel 4432) is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Waardering De HISTORISCHE BUITENPLAATS DE BRINK is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorische waarde:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ensemblewaarde;
- als representatief voorbeeld van een gaaf bewaarde buitenplaats uit de tweede helft van de 19de eeuw;
- vanwege de bijzondere landschapsarchitectonische waarde van de parkaanleg;
- als belangrijke beeldbepalende buitenplaats langs de Utrechtse lustwarande.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Monumentnummer*: 520111

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 december 2007
Kadaster deel/nr	82636/82

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zeist	Zeist	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	N			4433

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1.

HOOFDGEBOUW (De Brink).

Exterieur

ALGEMEEN: Het witgepleisterde landhuis dateert uit 1856 en is opgetrokken in een neo-classicistische stijl die karakteristiek is voor de bebouwing langs de Utrechtse lustwarande. Rond het iets verhoogd gelegen huis een landschapspark, vermoedelijk uit de bouwtijd. De voorzijde van het huis is geprojecteerd op de brink en de tegenover de brink gelegen buitenplaats Schaerweijde. Het huis heeft een rechthoekige plattegrond met een fors uitspringende middenpartij aan de oostzijde, hier is het trappenhuis in ondergebracht. Zowel plattegrond als indeling zijn nagenoeg gaaf bewaard gebleven. Het pand bestaat uit een souterrain, begane grond (bel-étage), verdieping en zolder onder een omlopend schilddak met zakgoot. Het maaiveld ligt aan de voorzijde hoger dan aan de achterzijde, het souterrain is alleen aan de achterzijde zichtbaar. De gevels worden horizontaal geled door middel van een vrij forse, aan achter- en zijgevels wit geschilderde, hardstenen plint, een geprofileerde lijst ter hoogte van de grens tussen begane grond en verdieping en een fors hoofdgestel met rijk gesneden, ornamentele consoles en attiekvensters in het fries. Het hoofdgestel wordt bekroond door een omlopende borstwering met balustrade. De verticale geleiding bestaat uit geblokte (begane grond) en gepaneelde (verdieping) lisenen. Voor- en achtergevel zijn symmetrisch, vijf venstertraveeën breed. Tussen de buitenste twee traveeën eveneens een symmetrie-as.

ACHTERGEVEL: De ingangspartij springt enigszins naar buiten en bevindt zich in de achtergevel, ter weerszijden daarvan vensterpartijen. De dubbele, glazen voordeur bevindt zich in een wit gepleisterd portiek met nissen, dat met een smeedijzeren spijlenhek afgesloten kan worden. De toegang tot de portiek wordt omlijst door een gekoppelde vierkante pijler en zuil, bekroond door een hoofdgestel met flauw gebogen architraaf. Aan het portiek gaat een hardstenen bordes van zeven treden vooraf. Op de eerste verdieping geeft een dubbele deur met dubbel half rond bovenlicht in een serliana-omlijsting toegang tot een smal balkon met eenvoudige geometrische balustrade boven de portiek. Ter weerszijden van de ingangspartij bevinden zich ter hoogte van de begane

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



grond twee empirevensters (verdeling 2x2 plus 2x1) met hardstenen onderdorpel. Door de risalerende plint die als basement doorloopt in de lisenen wordt de suggestie gewekt dat de vensters in een verdiept veld liggen. De vensters ter weerszijden van het balkon zijn een hogere variant (verdeling eveneens 2x2 plus 2x1, maar hogere ruiten) van de empirevensters op de begane grond, de onderdorpel wordt hier bovendien ondersteund door kleine consoles. Ter weerszijden van het bordes op souterrainniveau aan iedere kant twee vensters met licht getoogde bovenzijde.

VOORGEVEL: De voorgevel bestaat uit 5 traveeën, de middelste drie zijn gekoppeld, de buitenste traveeën liggen enigszins verdiept in het gevelvlak. Op de hoeken dubbele geblokte (begane grond) en gepaneelde (verdieping) lisenen. De vijf dubbele, openslaande deuren met bovenlicht (verdeling 2x2 plus 2x1) op de begane grond komen uit op een smal hardstenen terras. Op de verdieping in de buitenste traveeën hoge empirevensters (verdeling 2x2 plus 2x1) met hardstenen onderdorpel. De drie middelste traveeën hebben deuren als op de begane grond, voorzien van een decoratieve, natuurstenen omlijsting met kroonlijst ondersteund door kleine consoles. De deuren geven toegang tot een fors balkon op ornamentale consoles dat over de middelste drie traveeën loopt. Het balkon heeft een balustrade van paneelvakken afgewisseld met balusters.

ZIJGEVELS: De zijgevels kennen een onregelmatige vensterverdeling. De westgevel heeft aan de voorzijde een thans d.m.v. glas gesloten veranda met een decoratieve balustrade. Het onderbroken gevelvlak wordt op decoratieve wijze gestut door sterk afgeplatte ontlastingsbogen op gepaneelde pijlers. Boven de veranda, op de verdieping, hoge, smalle rondboogvensters. De overige vensters in de westgevel zijn, deels blinde, empirevensters als in voor- en achtergevel, op souterrainniveau vensters als in de achtergevel. In de oostgevel vensters als in voor- en achtergevel, een aantal kleinere vensters en op souterrainniveau naast de gewone vensters een klein rond venster en een kelderingang.

Interieur Op enkele kleine wijzigingen na zijn de oorspronkelijke plattegrond en indeling van het pand bewaard gebleven. Het portiek aan de achterzijde geeft toegang tot een vestibule, welke leidt naar een gang in de lengte-as van het huis. Vestibule en gang zijn voorzien van een wit marmeren tegelvloer en een stucplafond met koof- en perklijsten en rechthoekige paneelvakken met centraal cirkelmotief. Aan beide lange zijden, alsmede aan de korte westzijde van de gang, grenzen vertrekken die middels geprofileerde, dubbele paneeldeuren hierop uitkomen. Tegenover de vestibule de grote zaal met ornamentale schoorsteenmantel tussen gepaneelde pilasters en stucplafond, bestaande uit een geometrisch ruitmotief binnen rechthoekig omlopende perklijsten, op de snijpunten van het lijstwerk organische decoratie en in het midden een grote, organisch ingevulde, stervormige rozet. In de buitenste banen paneelvakken met centraal cirkelmotief. De zaal vormt met beide, aan de westkant gelegen vertrekken een appartement: de vertrekken staan middels hoge, geprofileerde, dubbele deuren in geprofileerde omlijsting in directe verbinding met elkaar. Genoemde westelijke kamers zijn eveneens voorzien van haarden met ornamentale mantels en een eenvoudig stucplafond met perklijsten. De haard in het noordwestelijke vertrek is van grijs marmer in een eenvoudige belijning, gedecoreerd met gesneden bloemmotief in wit marmer, de haard in het zuidwestelijke vertrek is uitgevoerd in neorenaissance stijl, twee forse dorische zandstenen zuilen met daarop een dorisch hoofdstel, de wand achter de stookplaats is betegeld met oud-hollandse paars-witte tegeltjes. Aan het oosteinde van de gang het trappenhuis met steektrap en sierlijke, ornamentale balustrade met verfijnde spijlen. Op de verdieping een herhaling van de indeling op de begane grond. Er zijn meer vertrekken dan beneden, mogelijk vanwege een splitsing van vertrekken. Een deel van de gangwand lijkt weggebroken. Enkele vertrekken zijn voorzien van eenvoudige schoorsteenmantels. Gang en vertrekken zijn voorzien van kooflijsten. Op zolder is, met behoud van de oorspronkelijke balkconstructie, een deel van de dakbedekking (ter weerszijden van de zakgoot) vervangen door glas. Deze ingreep is van vrij recente datum en voor bescherming van ondergeschikt belang. Via trapje naar dubbel openslaand venster in dakkapel toegang tot het dak. In de schoorsteen aan beide zijden drie ijzeren deurtjes waarop

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



vermeld met welk vertrek het deurtje in verbinding staat (vb. "kamer mijnheer"). Het souterrain heeft een centrale middengang, waarop aan alle zijden (meest) gepaneelde deuren uitkomen, het plafond bestaat uit een vrij vlak kruisribgewelf, de vloer is voorzien van eenvoudige, donker grijze tegeltjes. In de keuken dezelfde tegels op de vloer, witbetegelde wanden, een troggewelfd plafond en twee dubbele licht getoogde, openslaande glas-in-lood vensters. Verder veel originele elementen waaronder een gemetselde spoelbak met koperen kranen en een slingerpomp, een ingebouwde etenslift (komt uit in de gang), een kastenwand, aanrecht en stookplaats. In het hele huis veel origineel houtwerk en bijzonder gaaf bewaard oorspronkelijk hang- en sluitwerk.

Waardering

HOOFDGEBOUW (De Brink) is van algemeen belang:

- Vanwege de architectonische vormgeving;
- Vanwege de nagenoeg oorspronkelijke plattegrond en indeling;
- Vanwege het gaaf bewaard gebleven 19de eeuwse interieur;
- Als representatief voorbeeld van een 19de eeuwse landhuis in neoclassicistische stijl;
- Vanwege de kenmerkende ligging binnen het landschapspark;
- Vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Monumentnummer*: 520112

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 december 2007
Kadaster deel/nr	82636/59

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zeist	Zeist	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	N			8158
Zeist	N			8295
Zeist	N			1923
Zeist	N			6433
Zeist	N			4432
Zeist	N			4433
Zeist	N			6434

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2.

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats De Brink. Parkaanleg in landschapsstijl, gecomponeerd rond verhoogd gelegen hoofdgebouw en zeer waarschijnlijk daterend uit dezelfde tijd (1856). Het park kenmerkt zich door open en gesloten partijen die het kader vormen van diverse doorzichten vanuit het huis in het park en in het park zelf. Het terrein is sterk geaccidenteerd met wandelingen over in curven gebogen slingerpaden. Vanuit het huis en vanaf de paden mooie doorzichten naar een uitgestrekte vijverpartij in landschapsstijl ten westen van het huis. In de noordwesthoek van het terrein een bij de aanleg behorende ornamentele boerderij, die in de aanleg een grote decoratieve waarde vertegenwoordigt. De boerderij ligt op de grens van park- en weidegebied. Vanaf de voorzijde kijkt men uit over een deels met bomen omzoomd weiland. Oorspronkelijk werd het zicht op dit weiland verlevendigd door een boomgroep, die tegenwoordig niet meer aanwezig is. Vanaf de entreezijde van het huis (achtergevel) was er oorspronkelijk een uitgestrekt gezicht in zuidoostelijke richting. Dit is vermoedelijk in de eerste helft van deze eeuw vernauwd en dichtgeplant. Recentelijk (± '96-'97) heeft men naar een bestaande ontwerptekening/situatieschets uit het begin van de eeuw enige veranderingen aangebracht in de aanleg. Zo is een deel van de aanplant die de zichtas afsloot verwijderd, waarna dit rechthoekige stuk grond met gras werd ingezaaid. Ter weerszijden van dit stuk gazon twee monumentale taxussen, markante overblijfselen van (een latere vernauwing van) de zichtas. Het park bevat nog veel van de oorspronkelijke houtopstand: eik, beuk, kastanje, taxus. In het zuidoostelijke deel van het terrein, tegenwoordig afgesplitst en bij het buurperceel getrokken, ligt een pad met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



laanbomen en een fraaie, oude boomgroep aan het einde, overgebleven van de aanleg uit 1856.

Waardering

TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats DE BRINK is van algemeen belang:

- Als goed en gaaf bewaard voorbeeld van een park in de late landschapsstijl uit ca. 1856;
- Vanwege de kwaliteit van het ontwerp;
- Vanwege de deels bewaard gebleven oorspronkelijke houtopstanden;
- Vanwege de visueel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg



Monumentnummer*: 520113

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 december 2007
Kadaster deel/nr	82833/30

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Zeist	Zeist	Utrecht		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	N			8158

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3.

BOERDERIJ behorende tot de historische buitenplaats de Brink. Ten oosten van het hoofdgebouw, op de grens van park- en weidegebied, ligt een boerderij uit 1867. De boerderij is van het hallenhuistype en bestaat uit een deel met aan weerszijden stalruimte (noord) en een woonhuis (zuid). In de symmetrische eindgevel (noord) een grote, halfronde, dubbele inrijdeur, ter weerszijden rondboogvensters met deels gewone, deels spaakroeden, aan de geveleinden kleine staldeuren met halfronde bovenkant. Boven de centrale inrijdeur een dubbel hijsluik met halfronde bovenkant en in de top twee ronde vensters met kruisvormige roedenverdeling. In de zijgevels een duidelijke scheiding tussen stal- en woongedeelte: de westgevel is voorzien van twee halfronde stalramen met spaakroeden aan de ene kant (noord) en een toegangsdeur met venster aan de andere kant (zuid). Deur en venster hebben een identiek bovenlicht met een voornamelijk diagonale glas-in-lood verdeling rond een centrale ruitvorm. Het meerruitsvenster (verdeling 2x2) is voorzien van luiken. Aan de oostgevel twee halfronde stalramen met spaakroeden en een kleine staldeur aan de noordkant en twee meerruitsvensters met bovenlicht en luiken (zie westgevel) aan de zuidkant. De symmetrische voorgevel heeft op begane grond niveau centraal een toegangsdeur met aan weerszijden twee meerruitsvensters met luiken (zie westgevel), op de verdieping twee dubbel openslaande vensters met diagonaal glas-in-lood motief. De boerderij heeft een met zwarte pannen gedekt zadeldak.

Waardering

De BOERDERIJ behorende tot de historische buitenplaats de Brink is van algemeen belang:

- Vanwege de ouderdom;
- Vanwege de eenvoudige, harmonieuze vormgeving;
- Vanwege de functionele en visuele verbondenheid met het hoofdgebouw;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



- Vanwege de fraaie ligging op de grens van park- en weidegebied.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)



Monumentnummer*: 520114

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 december 2007
Kadaster deel/nr	82833/36

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Zeist	Zeist	Utrecht		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	N			6434

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4.

TOEGANGSHEKKEN behorende tot de historische buitenplaats de Brink. Ten noordoosten (Hoofdstraat) en noordwesten (Kroostweg) van het huis worden de beide oprijlanen naar het huis aan de straat afgesloten met een identiek, dubbel smeedijzeren spijlenhek tussen smeedijzeren zijstukken. De zijstukken hebben een ornamenteel, geometrisch patroon van cirkels, halve cirkels, kruizen en rechthoeken, waarin de naam van de buitenplaats is verwerkt. Het linkerzijstuk vermeldt "De", het rechterzijstuk "Brink". De toegangshekken dateren uit de bouwtijd van het huis.

Waardering

De TOEGANGSHEKKEN behorende tot de historische buitenplaats de Brink zijn van algemeen belang:

- Vanwege de ouderdom;
- Vanwege de decoratieve vormgeving;
- Vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheidig(D)	Toegangshek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument